Evropa ve světové ekonomice 21 st.

Evropa ve světové ekonomice

2023

Strukturální krize a reforma

Konec zázraku 1960s

- Konec 60.let – **vyčerpání extenzivního růstu** (pracovníci z **AGRI**. a **jihu** E; **rekonstrukce** INDU, zavedení **masové výroby** a vybudování **infrastruktury**; US **technologie**);
  - **GER zpomaluje**, **FRA** se **drží**, **GB** pokračuje v **erozi** pozice; **skandinávský model** (suroviny, kvalifikace, korporativismus, koheze – konkurenceschopný INDU);

- Vyčerpání **zásoby práce**, **imigrace**:
  - **W. GER** z 5,1 na 3,1% (příliv práce z jihu ustal, SVE železná opona – **Turecko** a **Irán** 2,16mil v 1971);
  - **FRA** – domovský status **kolonií** – kulturní enklávy, nevhodná kvalifikace, příliv imigrantů z býv. kolonií do **GB** a **NED**;

- **Sociální tlaky** - stávky, hodnotové změny:
  - **poválečná generace** – renesance **aktivismu**; samozřejmost - základní **životní standard** vs. **práce** jako osvobození (válečná generace);
  - **kvalita života** (ŽP, sociální jistoty); práce dle **sociálního statusu**;
  - kritická reflexe **US politiky** (Vietnam);

- **Protesty** ve **FRA 1968: průmysl** (růst minimální mzdy o 35% a mezd o 10%) (ITA, NED, DEN, IRL), **zaostává produktivita** – konkurenceschopnost; pokles zisků – **propouštění**; **aktivizace odborů**;
- **Inflační prostředí** po pádu B-W systému, neexistuje plán na přechod k intenzivnímu růstu; **problémy keynesiánského** modelu – **stagflace**;

ROYAL LUXEMBOURG
TEL.
INTER
Franche-Comté
ALSACE
BAR

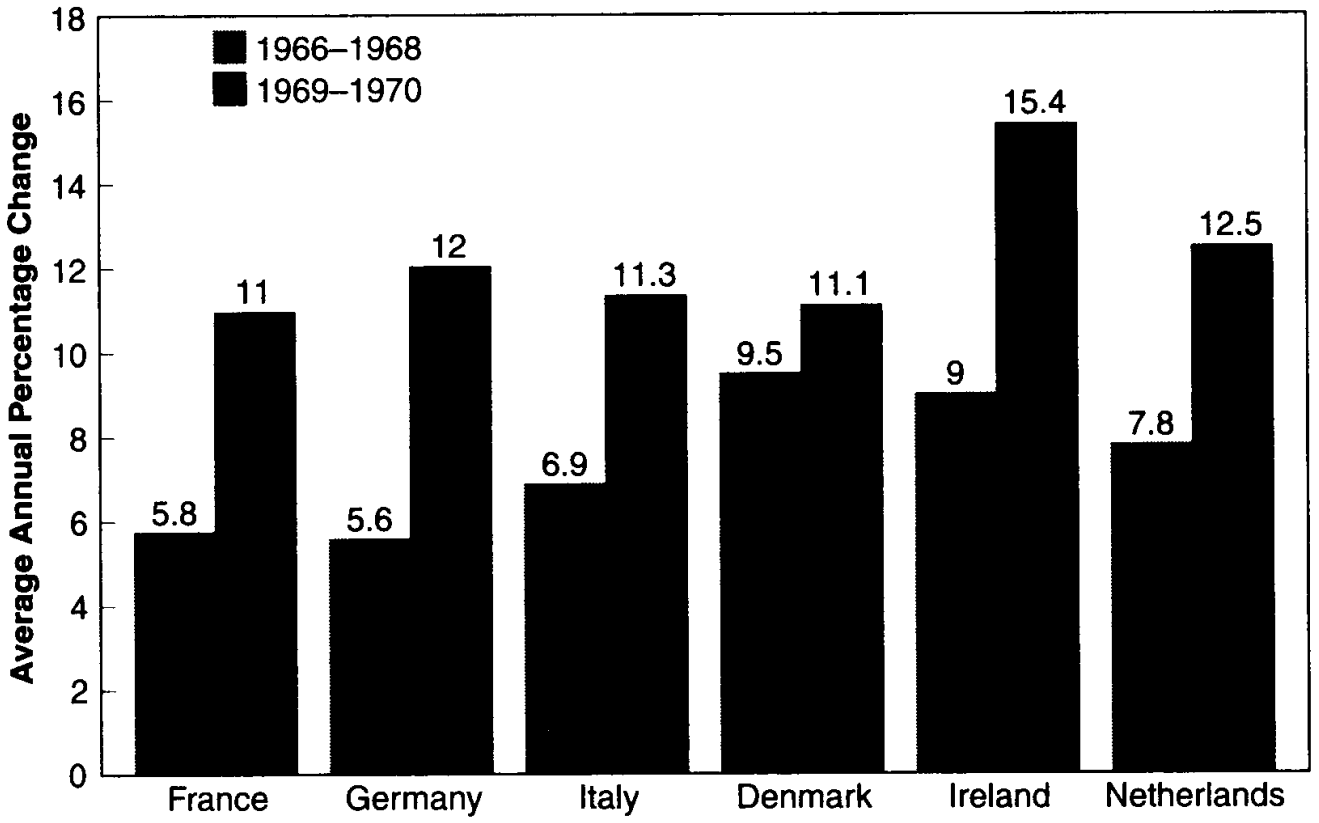

Figure 7.2. Nominal wage changes, 1966–1970. *Source*: Boltho (1982). *Note*: Figure shows average annual percentage changes of wages and salaries per employee. For France, figures are based on statistics for 1965–1967 and 1968–1969.

Růst produktu na pracovníka 1960-2000
(průměrný roční růst v procentech)

	1960–1975	1975–2000
Británie	1,96	1,86
Francie	3,87	1,67
Německo	3,45	1,21
Itálie	4,40	2,05
Nizozemí	2,78	1,11
Belgie	3,88	1,79
Dánsko	2,07	1,74
Švédsko	2,56	1,15
Norsko	2,62	2,21
Irsko	3,68	4,23
Španělsko	6,47	1,28
Řecko	6,47	1,06
Spojené státy	1,81	1,94

	1951–1960	1961–1970	1971–1980	1981–1990	1992–2000
Spojené státy					
Růst HDP	3,4	4,2	3,3	3,2	3,6
Inflace	2,1	2,8	7,9	4,7	2,6
EU-15					
Růst HDP	4,8	4,8	3,0	2,4	2,1
Inflace	3,6	3,9	10,8	6,7	2,4

ZARDA
DAIRY
LIMIT
$3.00
PER
CUSTOMER
AIR HOSE

Ropné šoky

- Šoky v **období zpomalování** světové ekonomiky 1960-1973 E +4,6% a US +4%; do 1980 jen 2,3% a 1,5%;

- **Levná ropa** podporovala růst:
  - **nahradila uhlí** (kromě UK) – těžba **citlivá** záležitost;
  - **rozvoj** kapacit **těžby** (Irán, Irák, SA, KUW, LIB), **dopravy** (tankery a terminály); rozvoj **energ.náročných odvětví** (auta, chemie, ropa jako palivo)
  - **kooperace s US** (**Blízký východ**) – koncese již v 20letech; 1980 25% světové produkce a **80% E spotřeby**;
  - 1968 OPEC pevné ceny, devalvace US (B-W), závislost FRA 72,5% a ITA 78,6%;

- **Ropný šok 1973** – **Jomkipurská** válka:
  - OPEC **5% redukce** těžby a **embargo** (US a NED) – kartel; **šok** (z 2,6USD na 11,7USD), **podpora** Arabských **požadavků** (stažení IZR);
  - **Druhý šok 1979** – **Íránská revoluce** (70.léta 10x nárůst ceny);

- Šoky: B-W, **inflace 13-15%,** růst **nezaměstnanosti**, stimulace – **fiskální deficity**, sociální neklid, pokles konkurenceschopnosti + nástup **NIC**;
- Dopady na **Světovou ekonomiku** – přesun příjmů k OPEC (malá poptávka), prostředky pro zhoršení **dlužnické pozice** DCs s ISI strategií (ty stojí mimo GATT liberální trendy) – **strukturální přizpůsobení**;
- **Monetární reformy** v AIC;

Primární zdroje energie v západní Evropě (procenta)

	1955	1972
Uhlí	75	23
Ropa	22	60
Zemní plyn	1	9
Jiné	2	8
Vyprodukováno v Evropě	78	35
Dovezeno z mimoevropského regionu (čistý dovoz)	22	65

Strukturální změny AICs

- **Robustnost ekonomik** AICs v reakci na komoditní šoky:
  - **Ochrana průmyslu** (dostatečné rezervy 80d); **omezení** energetické **náročnosti** a významu náročných odvětví;
  - **Diverzifikace** - **komodity** (plyn) a **regiony** (Severní moře; Afrika – Nigérie, Angola; Aljaška a Mexický záliv);
  - Stimul pro **inovace** (těžba, úspory); (*zelené technologie…*);
  - **Kartel** (SA – free riding; **1991** malé zvýšení) vs. **flexibilita AICs** (precedens);

- **Vlny růstu**:
  - **19st**. pára, vysoké pece, železnice (potraviny, oděvy, kovové výrobky);
  - **20st.** Chemie, elektřina, doprava (motorizovaná pozemní, námořní kontejnerová, letecká); spotřební zboží (automobily, spotřebiče) a vybavení domácností (elektřina, plyn, voda);
  - **Od 80.let**. – elektronika, komunikační, informační a výpočetní technika
  - E není zdrojem (vs. 19st) ani nezískává technologie od hegemona (20.st.); přechod na **inovační fázi** (samy US pod tlakem inovátorů);
  - **21.st.** deglobalizace; AI(?)

Nezaměstnanost				
	1950-1973	1974–1983	1984–1993	1994–1998
Británie	2,8	7,0	9,7	8,0
Francie	2,0	5,7	10,0	12,1
Německo	2,5	4,1	6,2	9,0
Itálie	5,5	7,2	9,3	11,9
Nizozemí	2,2	7,3	7,3	5,9
Belgie	3,0	8,2	8,8	9,7
Španělsko	2,9	9,1	19,4	21,8
Západní Evropa	2,6	6,0	9,2	10,7
Spojené státy	4,6	7,4	6,7	5,3
Japonsko	1,6	2,1	2,3	3,4

Inflace				
	1950–1973	1974–1983	1984–1993	1994–1998
Británie	4,6	13,5	5,2	3,0
Francie	5,0	11,2	3,7	1,5
Německo	2,7	4,9	2,4	1,7
Itálie	3,9	16,7	6,4	3,5
Nizozemí	4,1	6,5	1,8	2,2
Belgie	2,9	8,1	3,1	1,8
Španělsko	4,6	16,4	6,9	3,4
Západní Evropa	4,3	11,2	4,5	2,2
Spojené státy	2,7	8,2	3,8	2,4
Japonsko	5,2	7,6	1,7	0,6

Reforma státu blahobytu

- Výdaje na sociální programy v 80.letech 30% HDP (US 21% a JAP 18%)
  - vzdalování od **poslání** – **pojištění** (snižování rizika a marginalizace) -> **snížení motivace**;
  - minimální standard na základě občanství – poprvé možná **existence bez příjmu** mimo solidaritu rodiny, komunity (**neformální sankce**);
  - nižší tlak na výkonnost, na **akceptování konkur. mzdy**, **nestatusové pozice** bez bonusu;
  - v **kontextu zpomalení**, zhoršení **směnných relací**, nárůstu **konkurence**; posílení **nátlakových skupin** -> aktivní stimulují aktivity ostatních;
  - **mezera** mezi **E a US** (JAP) se rozevírá + penetrace NIC;
- UK reforma (M. Thatcherová):
  - 4letý plán (1979) – **monetární restrikce** (proti inflaci), omezení **veřejného sektoru**, omezení **odborů** – flexibilnější **trh práce**; konfrontace **stávek**;
  - **Pomalé** přizpůsobení – **inflace** 11,9%, zvýšení **úrokových měr** – **posílení libry** a recese; **pokles produktu** o 4,8%, zdvojnásobení **nezaměstnanosti** (10,5%);
  - Uvolnění politiky 1981 (volnější měnová, pokračující fiskální restrikce);
  - Pokles cen ropy a úrokové míry 14%;
  - **Privatizace** a prodej majetku;
  - Teprve pak **zvýšení produktivity** v důsledku deregulace; snížení **podílu veřejných výdajů** pod 40% HDP jen pomalu a v důsledku obnovy růstu;
  - **revize sociálního státu** v demokratických podmínkách skoro **nemožná**, pokus USA (Reagan) v kontextu studené války a v GB po 30 letech frustrace ze slabého výkonu;

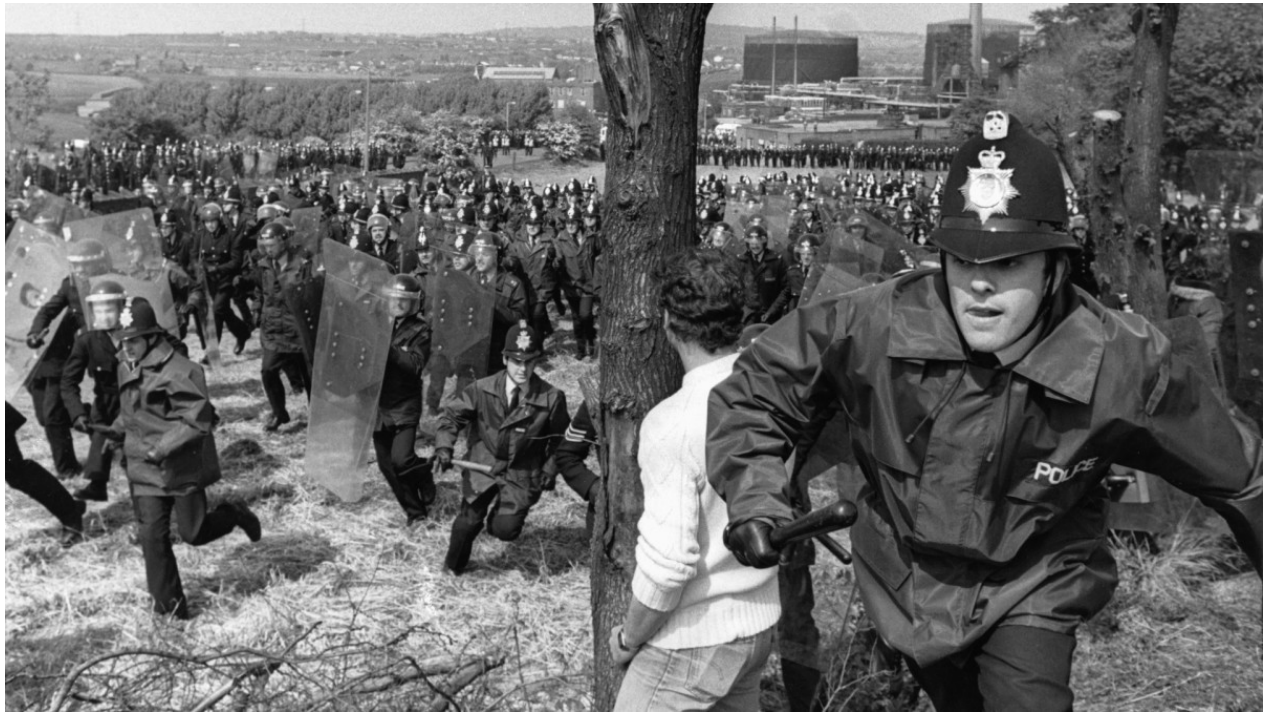
POLICE

THATCHER PAYS POLICE TO STARVE KIDS
THATCHER SNATCHED OUR MILK NOW SHE'S STEALING OUR BREAD
THATCHER PAYS POLICE TO STARVE KIDS

Hospodářský vývoj ve Velké Británii (procenta)

	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989
Růst HDP	2,8	-2,0	-1,2	1,7	3,8	1,8	3,8	3,6	4,4	4,7	2,1
Inflace	13,4	18,0	11,9	8,6	4,5	5,0	6,0	3,4	4,2	4,9	7,8
Nezaměstnanost	4,0	4,8	7,9	9,5	10,5	10,7	10,9	11,8	10,3	8,3	6,4

Výdaje veřejného sektoru

(jako procento domácího produktu)

	1960	1967	1973	1980	1981	1982	1995	1999
Spojené státy	27,8	31,2	31,2	33,2	33,5	35,5	34,3	30,1
Japonsko	20,7	22,7	22,1	32,7	33,3	34,8	28,5	38,1
Francie	34,6	39,0	38,5	46,2	50,8	51,9	50,9	52,4
SRN	32,0	38,2	40,5	46,9	49,3	49,7	46,6	47,6
Británie	32,6	38,5	41,1	44,3	45,3	46,2	42,3	39,7
Itálie	30,1	33,7	37,8	45,6	53,0	54,9	49,5	-

Instituce

- *Eichengreen* – stejné instituce, které byly základem úspěchu po WWII, byly příčinou problému v 70. letech
- Možnosti **extenzivního růstu** (přesun výrobních faktorů, akumulace fyzického kapitálu, přebírání postupů a technologií, produkce známého zboží) vyčerpány – nutnost přechodu na **růst intenzivní** (inovace – nové/neznámé způsoby produkce nebo nové produkty);
- **Velké** (státní) E **banky** – konzervativní investice do velkých podniků a známých výrob vs. decentralizovaný **kapitálový trh** US (sázka na úspěch, IT);
- **Sociální výdaje** – jistota v období přesunů faktorů do masové produkce – vedla k posílení spolupráce v rámci tripartity vs. překážka pro růst v prostředí vyžadujícím **flexibilitu**;
- **Participace zaměstnanců** na řízení vede ke konzervativnímu přístupu k inovacím, restrukturalizací a zavádění technologií pro zvýšení produktivity;
- **Státní podniky** které byly motorem investic a pokroku – nyní často odkázány na podpory, usilující o protekci, bašta nátlakových skupin.

Společný - jednotný trh

- **80. léta** 20. století Evropa **stagnovala**, zatímco **USA** a **Japonsko** prudce **rostly** (ztráta podílu na trhu s automobily, elektronikou) - **hlubší integrace** byla považována za **lék** na tyto neduhy; (oproti letům 1995-2005).
- **Vlády**, jako je FRA a UK, **využívaly** instituce **ES** k **prosazování** svých **národních zájmů** a přenášely na Komisi a Soudní dvůr **odpovědnost** za provádění bolestivých hospodářských **reforem**;
- Zakládající dokument - *Bílá kniha* týmu odborníků 1985 **Cockfieldova zpráva** (státní úředník UK) - shrnuje nespokojenost s pokrokem (Delorse commison);
  - Oživení **růstu** a urychlení **integrace** - vykresleno jako **synonyma**;
  - Cíl: **trh bez** vnitřních **cel**, ale i **regulačních překážek** pohybu zboží a služeb (**společný** -> **jednotný**);
- Mezivládní konference **1986** -> **Jednotný evropský akt** (SEA):
  - Závazek vytvořit **jednotný trh bez překážek** pohybu zboží a výrobních faktorů;
  - větší využívání **kvalifikované většiny** a kooperativního postupu (první přímé volby do Parlamentu 1979);
  - SEA zajistil rozšíření **strukturálních fondů** - program financování investic do infrastruktury v chudších členských státech - kompenzační platba;
  - SEA zdůraznil potřebu **spolupráce** při provádění **hospodářské a měnové politiky** - postupná realizace měnové unie;

Delorsova Komise (6.1.1986)

Fortress Europe (*Hanson* 1998)

- **USA** v **80. letech** dosahovaly **vyšší výkonnosti** než EHS; v 90. letech **Nová ekonomika** (ICT, služby, maloobchod);
- interpretace **úspěchu NIC** jako **protržní** politiky, vývoz na světový trh a z toho vyplývající růst; dluhová krize **LATAM** - důsledek **státních zásahů** do ekonomiky a strategií ISI;
- **preferenční přístup** na trh členských států ostatním členům **EHS**; vs. USA (Kennedyho kolo 1962-69);
- 1958 **CCP** a **CAP** vs. **extra-EU** země…;
- **Antidumping** a **ochranná opatření** EHS slučitelné s **GATT** - **ostatní** politiky v dispozici členských **států**;
- **výjimky** podle **článku 115** (kvóty pro DC - textil, obuv); VER (neformální - mimo GATT) vs. JAP a Korea (automobily, elektronika);
- od 70. let **národní šampioni** (**dotace**, veřejné zakázky, **TBTs**, překážky v politice hospodářské soutěže); pouze ocel v rámci politiky EHS - dohody o kvótách s USA (přidělené tržní kvóty);
- TBT, ochranná opatření, vyrovnávací cla - **Kennedyho kolo** (prosazené USA) 1973-79;
- **USA** usilovaly o **rozšíření GATT** na oblasti jejich působnosti: služby - finanční, dopravní a další; práva duševního vlastnictví; Uruguay 1986-94, 1995 WTO;

- **EHS - problémy** v 80. letech; nízký růst a **nezaměstnanost**; silnější **konkurence** ze strany nečlenských zemí;
  - přechod od protekcionismu ke ***konkurenceschopnosti*** - volební úspěch pravicových stran -> monetarismus;
  - EoS - analýza **úspěchu USA** - návrhy na vytvoření **trhu kontinentálního rozsahu**, který by konkuroval, oproti roztříštěnému trhu E a **nízké mobilitě** faktorů (pracovní síla, jazyky); *Cockfieldova zpráva* 1985;
  - **1973-1984** z 5 na 187 případů; kvóty na textil, dokonce i omezení BRD na automobily, elektroniku; **antidumping**;
- deregulace a **dokončení** společného **trhu** -> **SEA 1986** (1992 trh bez fyzických bariér); klíčový prvek: **zrušení** hraničních **kontrol** na vnitřních hranicích; zásadní a **nezamýšlené důsledky**;
  - **kvóty**, **VER** a **TBT** lze použít pouze při **hraničních kontrolách** - jaké zboží a odkud přichází a jaké podmínky musí splňovat;
  - zboží mimo ES může vstupovat z kteréhokoli členského státu! stačí splnit podmínky členského státu, kde je uváděno na společný trh - **obchází** se specifické požadavky (FRA-JAP);
  - výjimky podle článku 115 v roce 1979: 260, 1988: 128, 1990: 79, 1991: 48, 1992: 8, 1993: 0;
- **žádný posun** k **preferenci** **liberalizace** v systému GATT/WTO, žádná preference FT ze strany aktérů E;
  - 1985 kulatý stůl průmyslníků (**ERTI**) - ***dokončit* vnitřní trh**, ale ***chránit*** ho před nečlenskými státy CCP; **trh** EHS **pro E podniky** - EOS vs. USA; FRA ***znovu dobýt*** E trh;

Emerging markets a Čínský šok

Japonsko

Japonský **uhelný** a **kovodělný průmysl** zaznamenal v 60. letech 20. století roční růst o 25 % (ocelárna společnosti **Nippon Steel** v prefektuře Chiba)

Odborníci na průmyslové vzdělávání sledují 25. ledna 1951 stroj na výrobu žárovek ve společnosti **Tokyo Shibaura** Electric Co. v Tokiu.

Toyota Corolla první generace (1966)

Korea

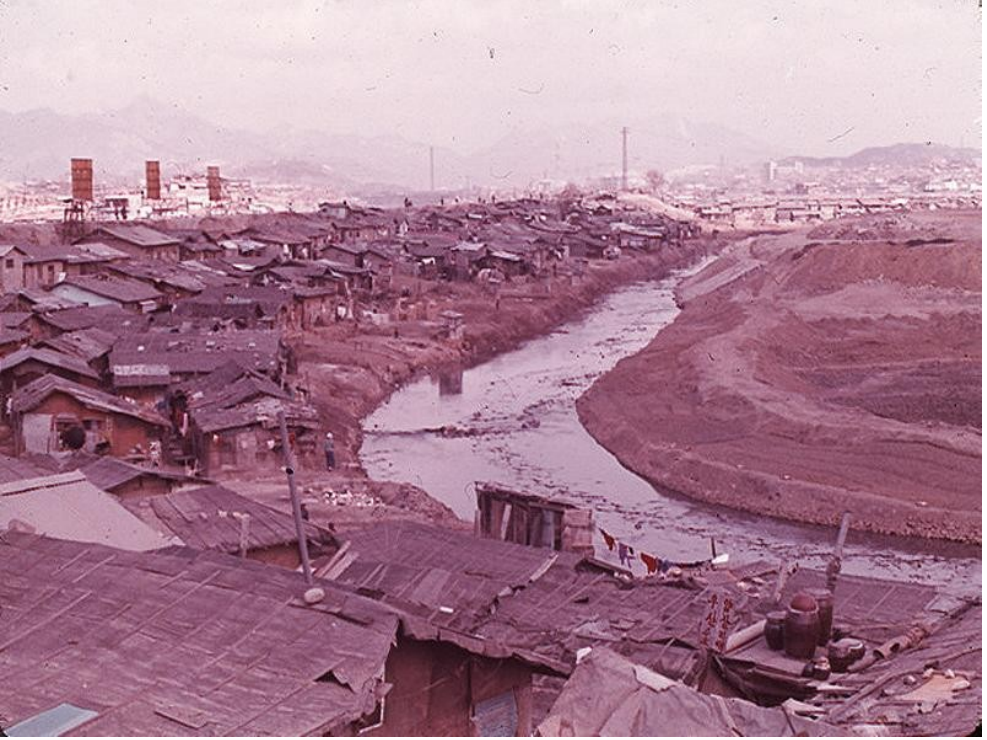

Soul 1960s

Soul 1976

Rafinerie Ulsan - zakázku získala americká společnost Fluor, provoz zahájen 1964

Pohang Iron and Steel Co., Ltd. Pohang (**POSCO**) - 1968-1973; **japonské** společnosti Fuji Steel, Yahata steel a NKK Corp.;
- 2010 největší světová společnost vyrábějící ocel podle tržní hodnoty.

1972 - Korea se zaručuje, že **Hyundai** může v loděnici v Ulsanu postavit dva tankery pro řeckou loďařskou společnost;

Dnes je společnost Hyundai Heavy Industries největším výrobcem lodí na světě.

1938 - Lee Byung-chul založil obchodní společnost se sídlem v Ingyo-dongu; obchodovala se sušenými rybami, místními potravinami a nudlemi.

1988 SH-100 byl první model analogových mobilních telefonů Samsung s displejem; od 2010 modelová řada Galaxy

Samsung Town, Soul; 2020 - největší jihokorejský chaebol. Od roku 2020 má Samsung 8. nejvyšší hodnotu značky na světě.

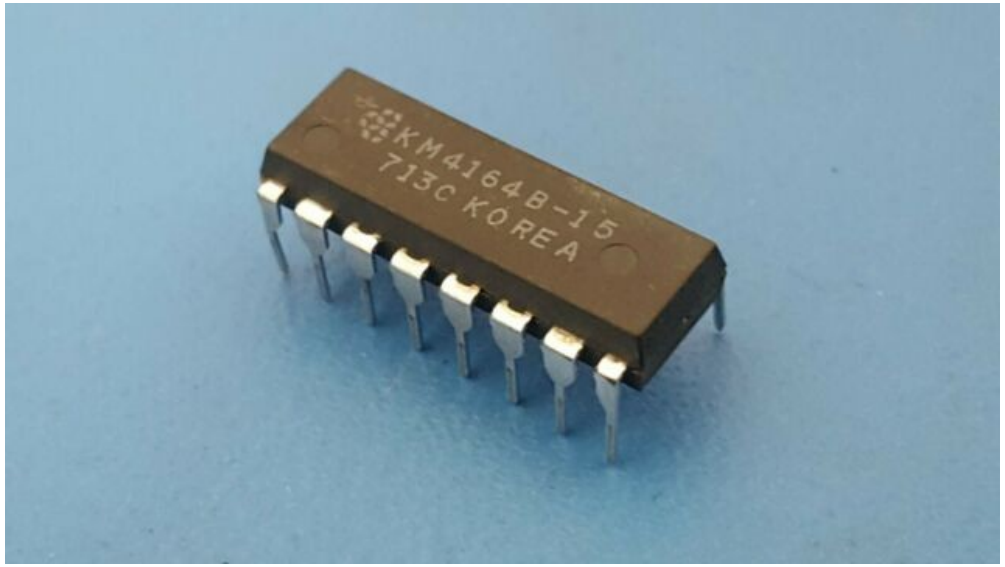

Dynamic Random Access Memory (**DRAM**)

1983 - 64K D-ram; 5 years behind Japan;

1990 - 16M D-ram; 4 months behind Japan;

1993 - World's first to produce 64M D-ram;

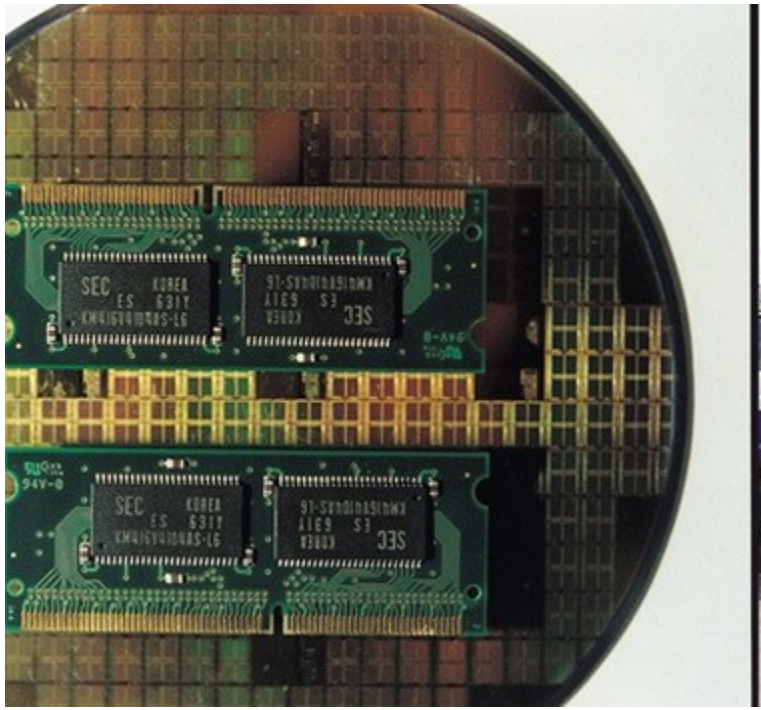

Komunistická Čína

- Radikální rozchod s **hodnotami** a **institucemi**;
- **Malý skok kupředu** (1949-1957): kolektivizace, obilní monopol a omezení pohybu;
- **Velký skok kupředu** (1958-1962): komuny (produkce železa), hladomor;
- Odstoupení Mao Ce-tunga (1959), ultralevicová klika a **Kulturní revoluce** 1966 (vyčištění od kontrarevoluce – rozklad);
- **Reformy** Teng Siao-pching 1978:
  - **decentralizovaná ekonomika**; **rodinné farmy**, **lokální management** průmyslu, **soukromé MaS** podniky;
  - **socialistický princip** – kolektivní vlastnictví **velkých podniků** (zisk); cíl **socialismu** – eliminace chudoby; investice z **státních bank** do průmyslu a ELG;
- Od 2000 **zvláštní ekonomické zóny** (tržní ekonomika);
- V 80.letech **růst** HDP 10%, v 90. letech 7,5%, po roce 2000 v průměru 9,5% (do 2015 růst 10%).

Pece tavení železa na záhumencích

Členové komuny pracují na polích v noci s použitím lamp

Členové komuny se mohli zdarma stravovat v obecních jídelnách.

Vysílání vládních úředníků na práci na venkov, 1957

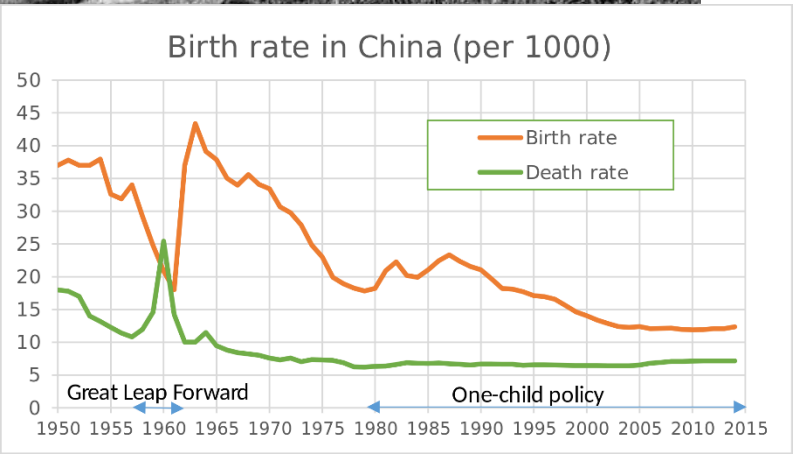

世界人民大团结万岁

Mao Ce-tung (1943-1976)
Teng Siao-pching (1978-1990)
Ťiang Ce-min (1993-2003)
Chu Ťin-tchao (2003-2013)
Si Ťin-pching (2013-)

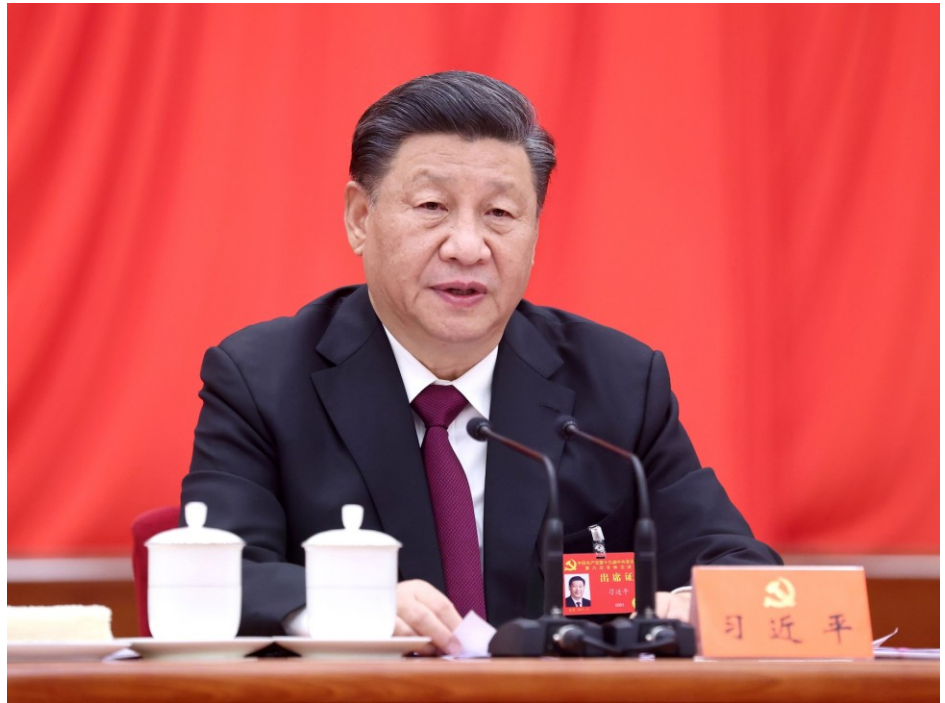

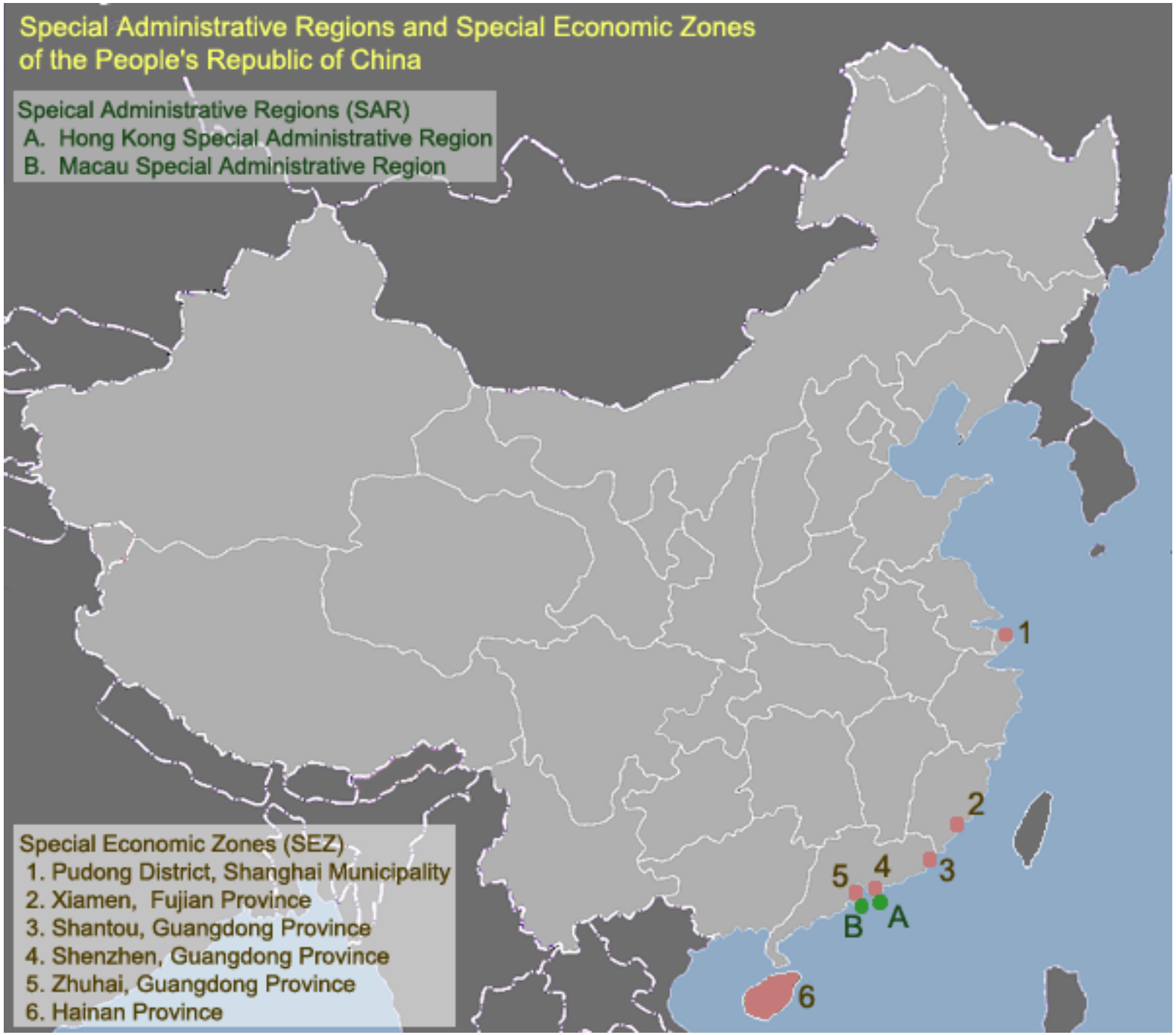
Special Administrative Regions and Special Economic Zones
of the People's Republic of China
Speical Administrative Regions (SAR)
A. Hong Kong Special Administrative Region
B. Macau Special Administrative Region
Special Economic Zones (SEZ)
1. Pudong District, Shanghai Municipality
2. Xiamen, Fujian Province
3. Shantou, Guangdong Province
4. Shenzhen, Guangdong Province
5. Zhuhai, Guangdong Province
6. Hainan Province
1
2
3
4
5
A
B
6

1985

1995

2005

2015

Od reforem k exportu „*socializmu s čínskými charakteristikami*“

- **Teng Teng Siao-pching** (1978-1989): „*hide your strength, bide your time, **never take the lead***“;
- **Ťiang Ce-min** (1993-2003): „…***moderately prosperous*** *country*“;
- **Chu Ťin-tchao** (2003-2013): „***harmonická společnost***“ – reindustrializace a modernizace…;
- **Si Ťin-pching** (2013-): ***prosperující*** společnost v 2021 (KSČ) a ***plně rozvinutá*** země v 2049 (ČLR); 13tý 5letý plán (2016-2020);
  - **vyčerpání catch-up growth** – státní podniky a banky, masivní investice do infrastruktury; exportem tažený růst;
  - **pozitivní zkušenost**: mobilizace kapitálu pro hospodářský rozvoj, investice do infrastruktury, operace státních podniků;
- **Problémy**: nerovnoměrný rozvoj; závislost na produkci pro světový trh; nízká přidaná hodnota; rostoucí mzdy; nadprodukce ve státem podporovaných sektorech (těžký průmysl a stavebnictví); rezervy zahraničních měn;
- **Belt and Road Initiative**; **Made in China 2025**;
- Připouští **rivalitu** se západem (USA bude blokovat Čínu) **– vývoz čínského modelu** „No strings attached“…

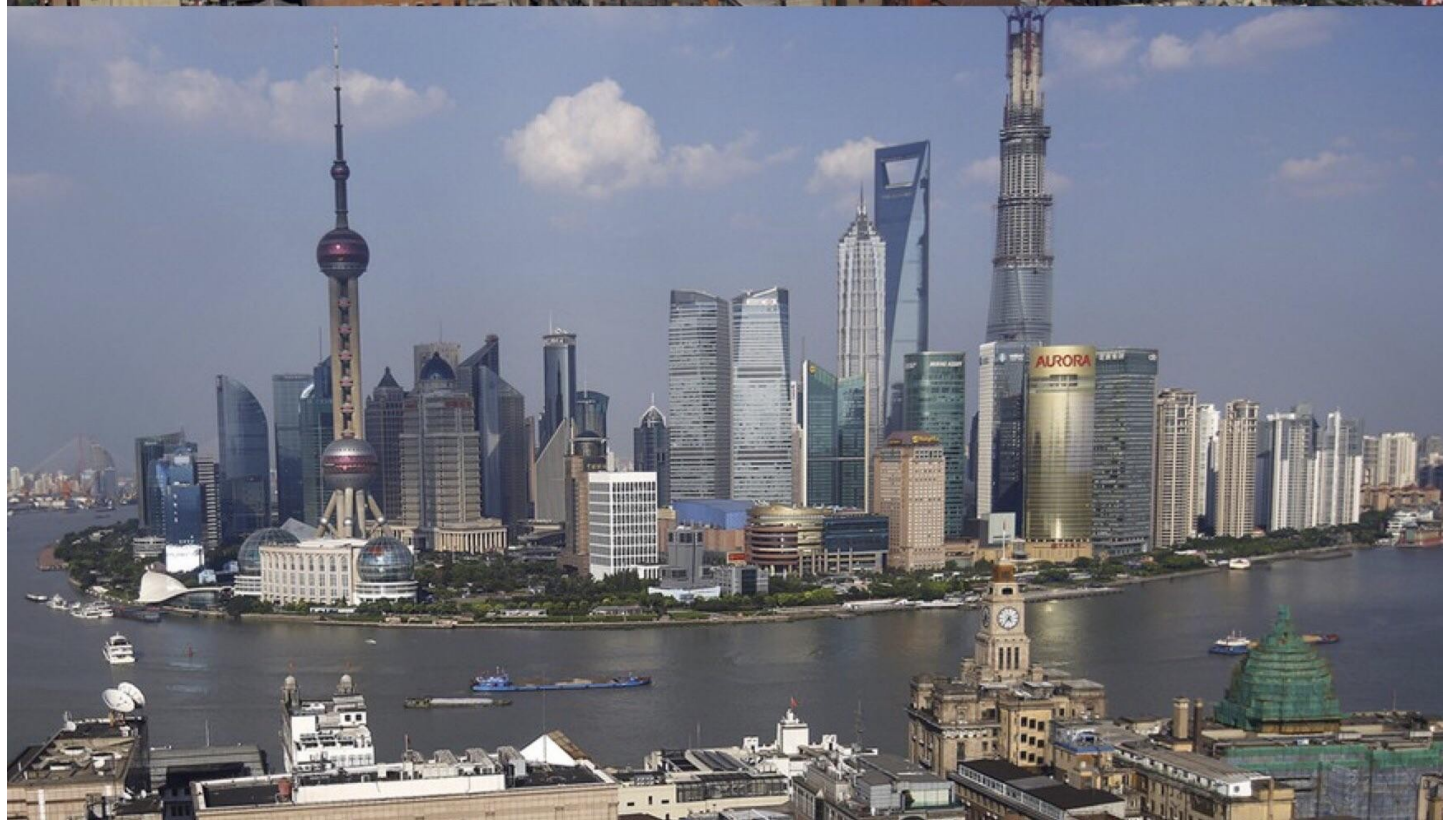
AURORA

China´s hight-tech exports (2018)

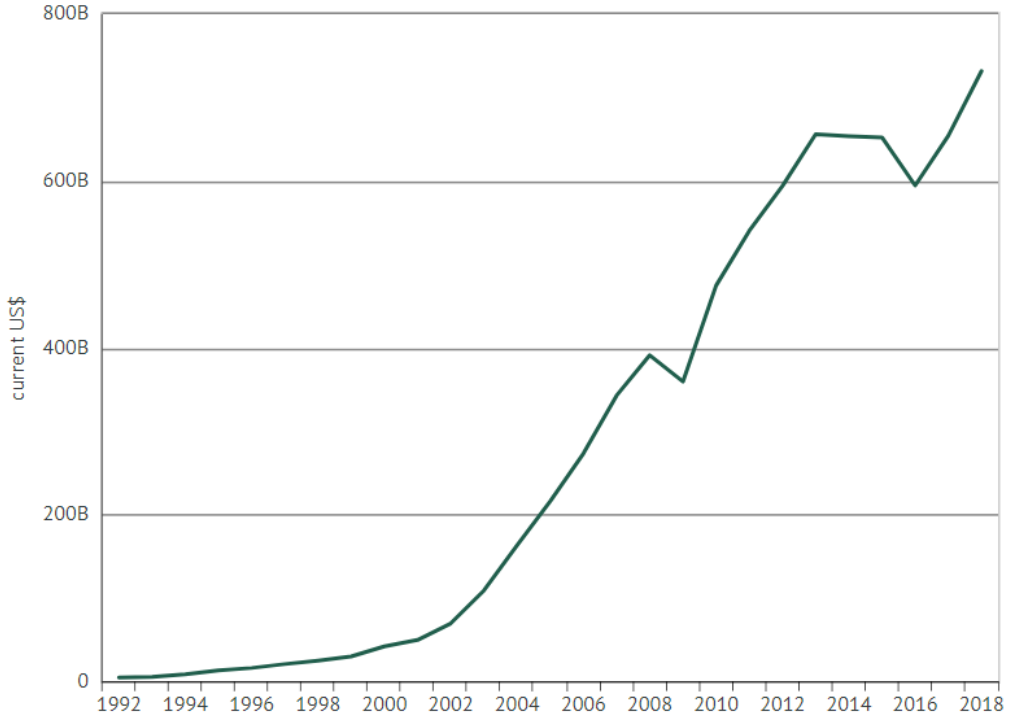

2000: 41.7bill. USD; 2008 390.9 bill. USD; 2018 731.9 bill. USD;

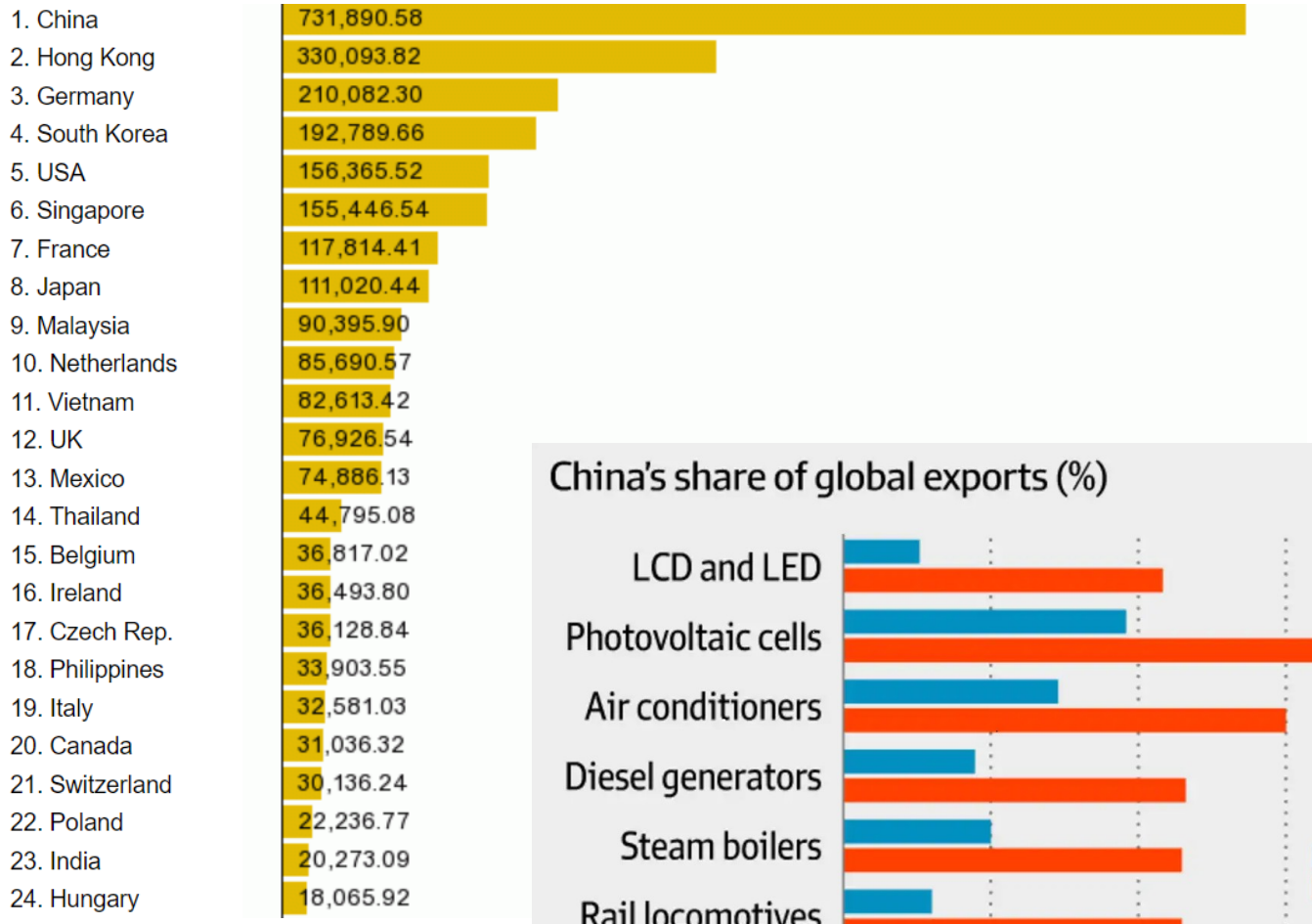

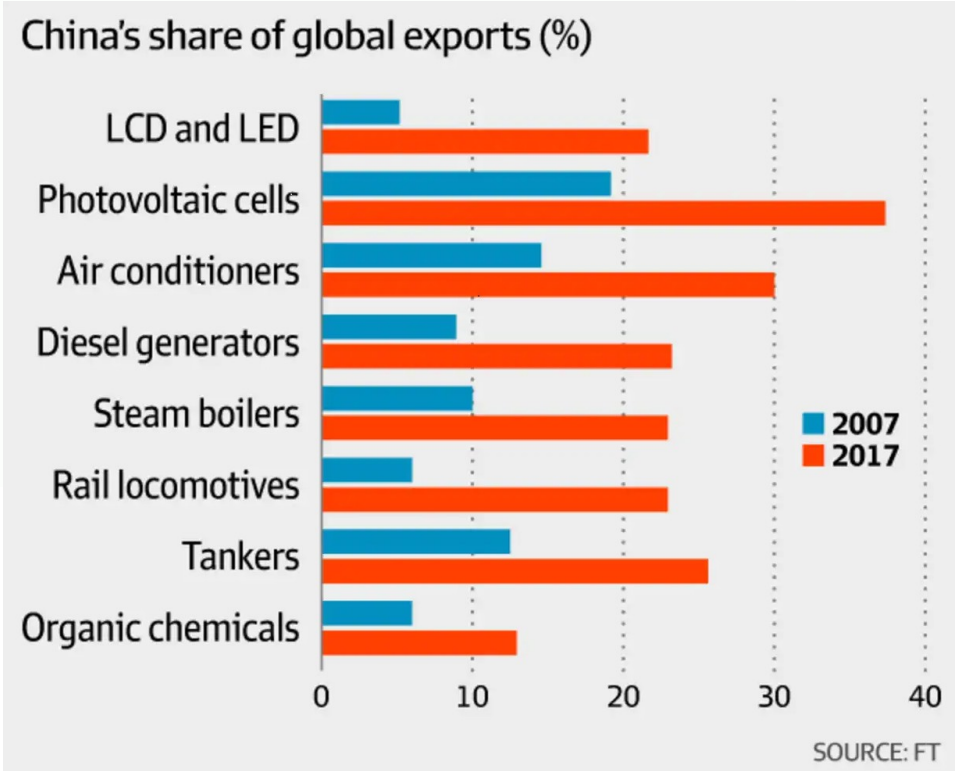

World export shares by technological level (2005) and its change (1995–2005)

	Total	H-T	M-T	L-T	R-B	P-P
EU25	**19,62**	**17,27**	**24,03**	**15,75**	**22,32**	**9,57**
change	*-1,39*	*-0,57*	*-1,32*	*-3,29*	*-1,49*	*-0,84*
USA	**13,03**	**14,32**	**14,65**	**8,08**	**11,31**	**16,17**
change	*-4,35*	*-7,63*	*-3,07*	*-2,29*	*-3,65*	*-5,87*
Japan	**9,50**	**9,51**	**15,42**	**4,75**	**4,93**	**0,68**
change	*-4,08*	*-9,26*	*-5,16*	*-2,01*	*-0,58*	*0,13*
China	**13,96**	**17,79**	**8,75**	**28,16**	**6,65**	**5,16**
change	*8,20*	*13,94*	*5,53*	*11,55*	*3,40*	*1,03*
India	**1,46**	**0,39**	**0,83**	**3,05**	**2,65**	**2,84**
change	*0,43*	*0,18*	*0,42*	*0,68*	*1,11*	*0,44*
Russia	**1,39**	**0,36**	**1,28**	**0,92**	**4,21**	**1,13**
change	*0,36*	*0,18*	*0,60*	*0,35*	*0,92*	*-0,35*
Brazil	**1,69**	**0,59**	**1,57**	**1,11**	**2,70**	**7,12**
change	*0,32*	*0,36*	*0,42*	*-0,08*	*-0,05*	*3,69*

Export structure

by technological level

(2005) **and its change** (1995-2005, %)

	H-T	M-T	L-T	R-B	P-P
EU25	**23,7**	**42,3**	**13,8**	**16,8**	**2,6**
change	3,4	1,5	-2,1	-1,5	-1,0
USA	**29,6**	**38,8**	**10,7**	**12,8**	**6,7**
change	-0,5	4,4	0,2	-1,1	-2,6
Japan	**27,0**	**56,1**	**8,6**	**7,7**	**0,4**
change	-0,6	4,8	-0,1	1,1	0,1
Brazil	**9,4**	**32,1**	**11,3**	**23,7**	**22,7**
change	5,4	3,6	-4,0	-8,8	4,4
Russia	**6,9**	**31,8**	**11,3**	**44,7**	**4,4**
change	2,7	9,4	1,6	-6,9	-6,1
India	**7,1**	**19,5**	**35,9**	**26,7**	**10,5**
change	2,3	6,1	-4,6	2,6	-6,6
China	**34,3**	**21,7**	**34,7**	**7,0**	**2,0**
change	18,4	2,7	-15,9	-2,1	-3,2
World	**26,9**	**34,5**	**17,2**	**14,8**	**5,4**
change	3,1	0,7	-0,3	-1,4	-1,9

World export shares by market segments (2004) and its change 1995–2004 (%)

	Low segment		Mid segment		Up-market segment	
	2004	change	2004	change	2004	change
EU25	**15,3**	*-2,27*	**17,5**	*-1,95*	**30,0**	*0,40*
Japan	**7,2**	*-2,55*	**10,9**	*-5,74*	**14,1**	*-4,45*
Korea	**4,8**	*0,20*	**5,0**	*1,38*	**4,4**	*0,47*
India	**2,2**	*0,82*	**1,4**	*0,42*	**0,8**	*0,36*
Russia	**1,5**	*0,45*	**2,1**	*0,58*	**0,8**	*0,47*
USA	**12,1**	*-4,42*	**12,7**	*-4,11*	**14,4**	*-3,47*
Canada	**4,2**	*-1,08*	**5,0**	*-0,68*	**3,1**	*0,16*
Mexico	**3,8**	*-0,37*	**3,5**	*1,41*	**1,6**	*0,91*
China	**19,5**	*10,56*	**9,1**	*4,84*	**4,1**	*2,42*
Brazil	**2,0**	*0,32*	**2,2**	*0,21*	**0,8**	*0,01*
ASEAN	**8,7**	*-1,16*	**10,3**	*2,41*	**8,7**	*1,43*

Structure of exports

by market segments (2004) **and its change** 1995–2004 (%)

	Low segment	Mid segment	Up-mark. Seg.
EU25	**20,6**	**33,3**	**46,1**
change	-3,4	-1,0	4,4
US	**26,61**	**38,46**	**34,93**
change	-1,52	-1,59	3,12
Japan	**19,64**	**42,66**	**37,7**
change	3,32	-7,11	3,79
Brazil	**44,99**	**36,15**	**18,86**
change	5,23	-2,38	-2,85
Russia	**45,12**	**32,34**	**22,54**
change	-5,96	-1,53	7,49
India	**39,18**	**38,39**	**22,43**
change	-7,8	2,76	5,04
China	**54,01**	37,09	**8,9**
change	0,07	-0,96	0,89
World	**30,46**	**38,29**	**31,25**
cahnge	0,49	-0,82	0,33

KUKA - *Keller und Knappich Augsburg* (1898)

- Zařízení společnosti **KUKA** Systems využívají různí **výrobci automobilů**, jako jsou BMW, GM, Chrysler, Ford, Volvo, Volkswagen, Daimler AG, Valmet Automotive, ale i výrobci z jiných průmyslových odvětví, například Airbus, Siemens a další.
- V roce **1973** vytvořila společnost **KUKA** vlastní průmyslový **robot** FAMULUS.
- V červnu **2016** nabídla společnost **Midea Group** společnosti KUKA koupi za přibližně 4,5 miliardy eur (5 miliard Kč). Společnost Midea nabídku na převzetí dokončila v lednu 2017 tím, že získala 74,55 % hlasovacích práv ve společnosti.
- Skupina **Midea** - vyrábí osvětlení, spotřebiče na vodu, péči o podlahy, malé kuchyňské spotřebiče, pračky, velké kuchyňské spotřebiče a chladicí zařízení (135 tisíc zaměstnanců, 60 poboček)...

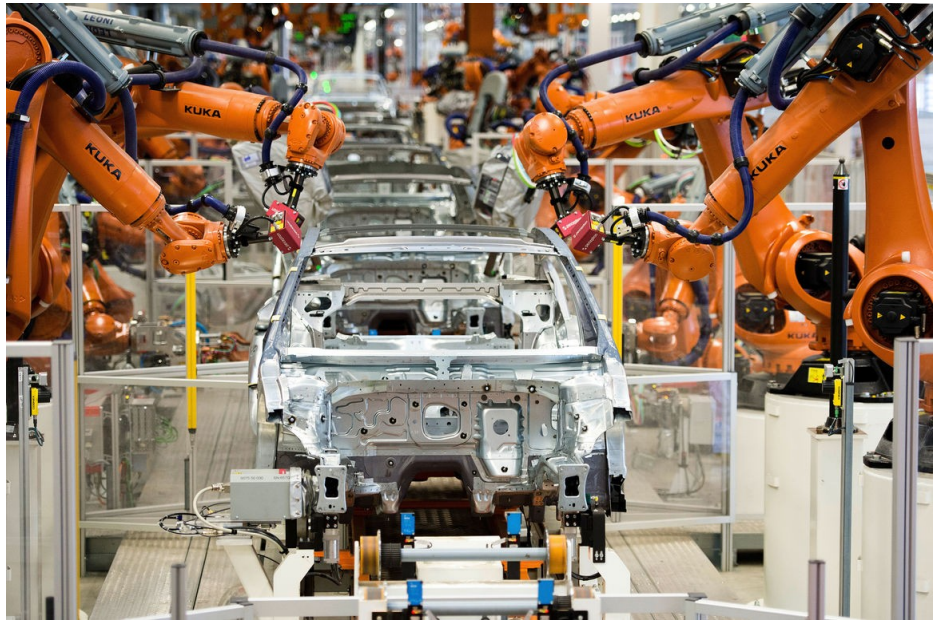

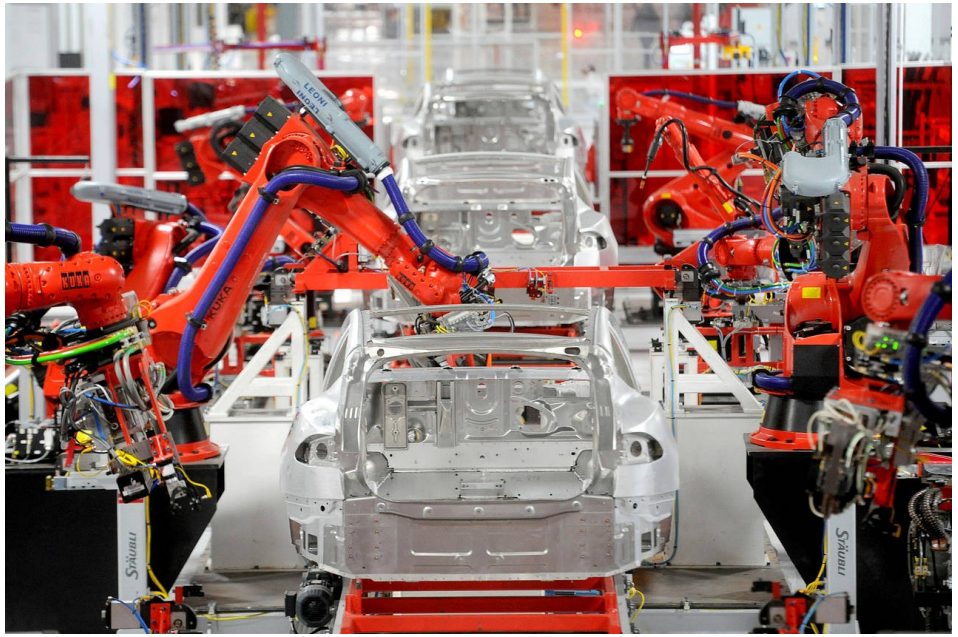

Čínské akvizice vyvolávají obavy

- **Elkem** (norská křemíková a ferosilikonová společnost) - Akvizice společnosti Elkem čínskou společností China National Bluestar byla úspěšná. K transakci došlo v roce 2011, kdy společnost China National Bluestar získala většinový podíl ve společnosti Elkem.
- **Pirelli** (italský výrobce pneumatik) - Akvizice společnosti Pirelli společností China National Chemical Corporation (ChemChina) byla úspěšná. Transakce byla dokončena v roce 2015, přičemž společnost ChemChina získala většinový podíl ve společnosti Pirelli.
- **Aixtron** (německý výrobce polovodičových zařízení) - V roce 2016 došlo k pokusu o převzetí čínským investičním fondem Fujian Grand Chip Investment Fund LP. Byl však **zablokován** německou vládou z bezpečnostních důvodů a později jej podpořila i americká vláda.
- **Kuka** (německá firma zabývající se robotikou) - Akvizice společnosti Kuka čínským výrobcem spotřebičů Midea Group byla úspěšná.
- **Syngenta** (švýcarská agrochemická společnost) - Akvizice společnosti Syngenta čínskou státní společností ChemChina byla úspěšná. Transakce byla dokončena v roce 2017 v hodnotě přibližně 43 miliard USD.
- V roce 2019 byl v EU zaveden mechanismus **prověřování přímých zahraničních investic** (FDI). Tento mechanismus poskytuje rámec pro prověřování zahraničních investic, které by mohly ovlivnit **bezpečnost** a **veřejný pořádek** v EU, se zaměřením na **kritickou infrastrukturu**, **technologie** a **citlivé informace**.

Comac C919

Chengdu J-20

Nio ES8

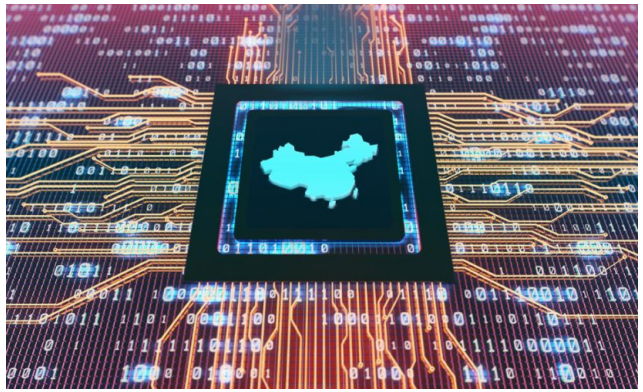

Dong-feng 17 (DF-ZF)

BRI – Čínský vs. Západní model

- **Západní model** rozvoje:
  - **Soukromý kapitál** hraje klíčovou roli – identifikuje příležitosti; je třeba **odstraňovat překážky** tržním silám; liberalizace a preference;
  - Tam kde jsou rizika, které soukromý kapitál drží zpět, **veřejné půjčky** (bilaterální, Světová banka) a oficiální rozvojová **pomoc**;
  - **Principy**: transparence, hospodářská životaschopnost, férová soutěž;
  - Spojené s podmínkami hospodářských a politických **reforem**;
  - **Kontroverze**: reflektuje hospodářské a politické priority donorů; posiluje politický, hospodářský a kulturní vliv;
- **Čínský model**:
  - **Trpělivý kapitál**: není podstatná brzká hospodářská návratnost, ale dlouhodobý stimulující efekt;
  - **Pozitivní zkušenost** s investicemi do rozsáhlých veřejných projektů;
  - Lze **renegociovat** v průběhu;
  - Není spojeno s žádnými požadavky a **podmínkami** („no strings attatchet“); pochopení pro problémy rozvojových zemí + alternativa k dominanci západu;
  - **Kontroverze**: vzniká příjemcem garantovaný dluh; projekty špatně připravené a řízené; realizují je čínské firmy, využití čínské práce a techniky; netransparentní prostředí;

Cíle Belt and Road Initiative (Iniciativa Pásu a Stezky)

- **Vágní projekt (Sen**); zastřešující **jakékoliv investice do zahraničí**; cokoliv se kvalifikuje a legitimizuje jako součást;
- **Západ:** přehnané vnímání jako **plánu na ovládnutí světa;**
- BRI má především **cíle** vyplývající ze stavu domácí ekonomiky:
  - Rozvoj **západu Číny** a snížení rozdílů a napětí (Belt – vlakové spojení do Evropy);
  - Uplatnění nahromaděného **investičního kapitálu** (výsledek obchodních přebytků); **nadbytečné kapacity** průmyslu a stavebních firem (vyčerpání domácích investičních příležitostí, zejména v oblasti infrastruktury);
  - Teprve sekundárně **geopolitické ambice** – snížit rizika pro čínskou ekonomiku (škrtící body – Maritime silk road); převyprávět čínský příběh;

- Jasně ukazuje **čínská omezení –** minimální **měkká moc**; problematická **produktivita** mimo domácí ekonomiku; omezená schopnost **plánování** a **řízení**; neprosazuje se mimo **chudé země**; vyvolává **proti čínské reakce** i tam, kde se očekával opačný vývoj (JVA, střední Evropa);

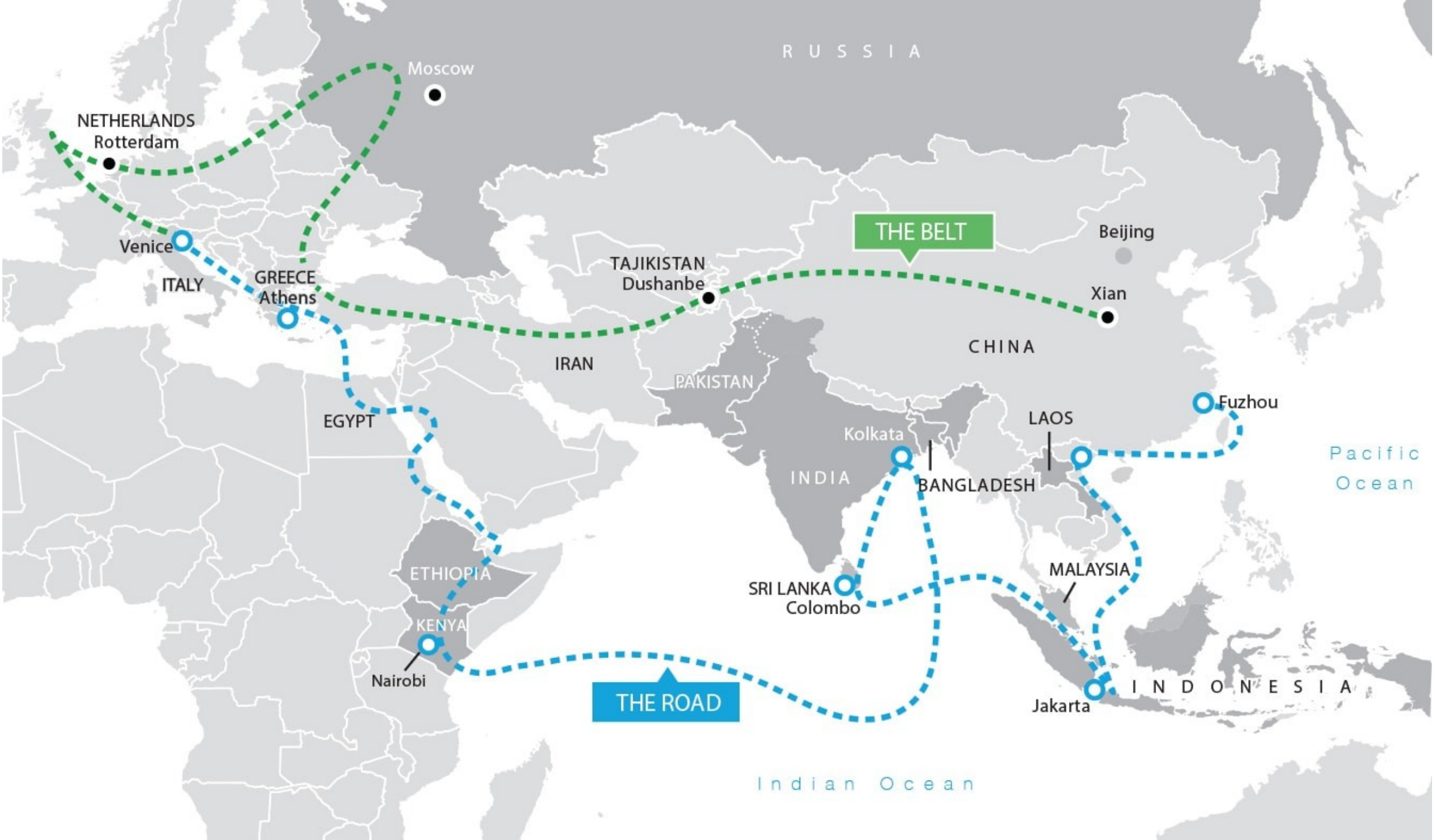
RUSSIA
Moscow
NETHERLANDS
Rotterdam
Venice
ITALY
GREECE
Athens
TAJIKISTAN
Dushanbe
THE BELT
Beijing
Xian
CHINA
IRAN
PAKISTAN
EGYPT
Fuzhou
LAOS
Kolkata
INDIA
BANGLADESH
Pacific
Ocean
ETHIOPIA
MALAYSIA
SRI LANKA
Colombo
KENYA
Nairobi
THE ROAD
INDONESIA
Jakarta
Indian Ocean

Sources: Mercator Institute for China Studies; HKTDC Research; *The Economist*

Trade in goods 2020

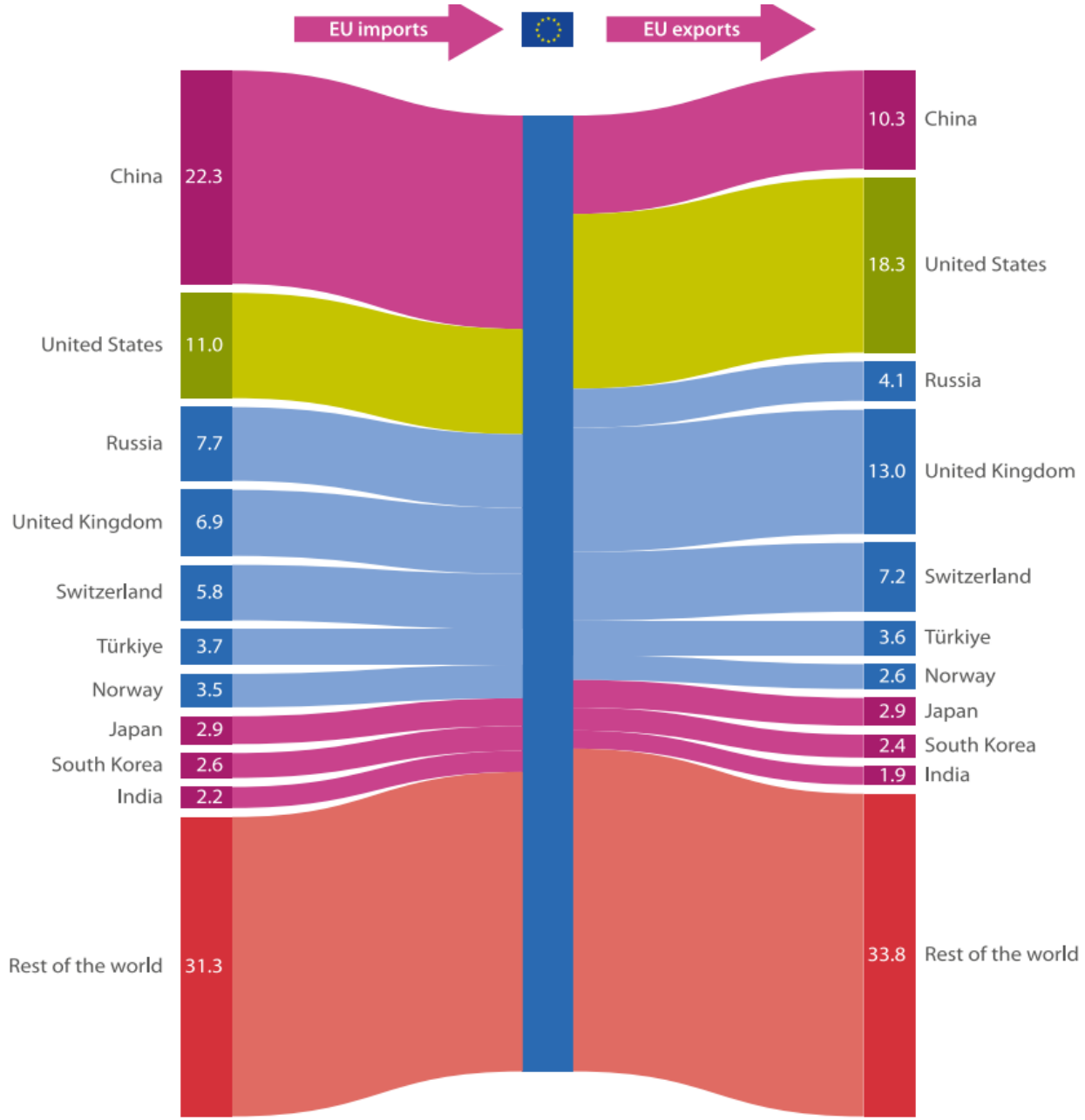

Trade in services 2020

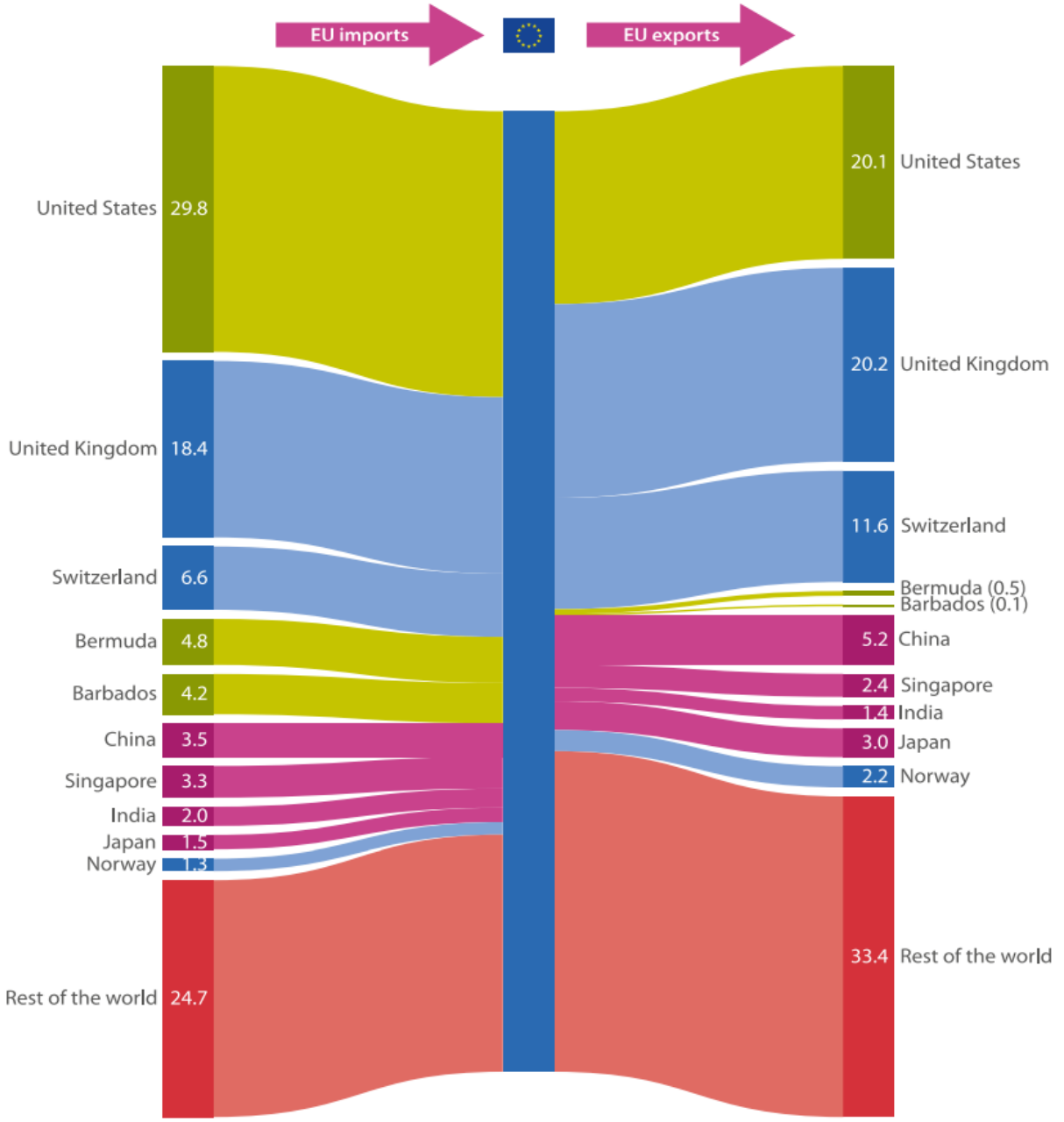

Different trends at sectoral level
(trade balance in € bn in selected sectors)

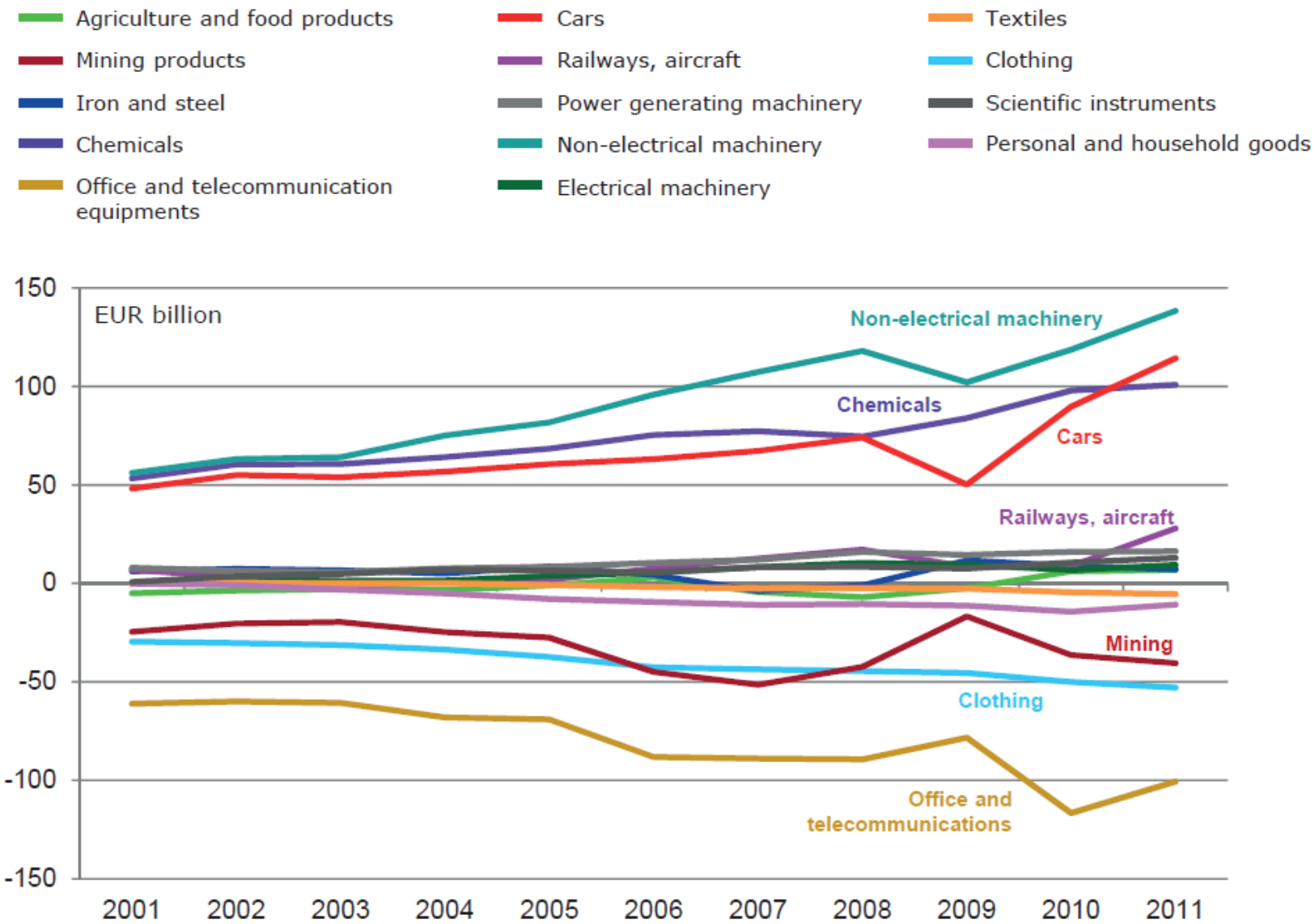

Source: European Commission

EU trade partners – goods 2020

Imports			Exports			Total trade		
	value	share		value	share		value	share
CH	383	22.4	US	353	18.3	CH	586	16.1
US	201	11.8	UK	278	14.4	US	556	15.2
UK	167	9.8	CH	203	10.5	UK	445	12.2
SWI	109	6.3	SWI	142	7.4	SWI	251	6.9
RUS	95	5.6	RUS	79	4.1	RUS	174	4.8
TUR	63	3.6	TUR	70	3.6	TUR	132	3.6
JAP	55	3.2	JAP	54	2.8	JAP	109	3.0
KOR	44	2.6	NOR	49	2.5	NOR	91	2.5
NOR	42	2.5	KOR	45	2.3	KOR	89	2.5
VIE	34	2.0	CAN	33	1.7	IND	65	1.8

EU – China trade 2021	imports		exports	
	bil EUR	% total	bil EUR	% total
agri. products	7.8	1.6	22.4	**10.0**
fuel and mining	4.6	1.0	8.6	**3.9**
Chemicals	34	7.3	33	**14.7**
other semi. manu.	36	7.7	10	4.5
mach. and trasport eq.	263	55.8	116	51.9
- office and telecom.	138	29.3	15	6.9
-- elect.data processing.	55	11.6	1.6	0.7
-- telecom. eq.	67	14.3	3.6	1.6
- transport. eq	22	4.7	44	19.8
- non elect. mach.	36	7.6	34	15.1
- elect. mach.	59	12.5	18	8.0
clothing	26	5.4	3	1.4
other manufactures	83	17.6	23	10.4

Export performance of EU Member States 2000-2010

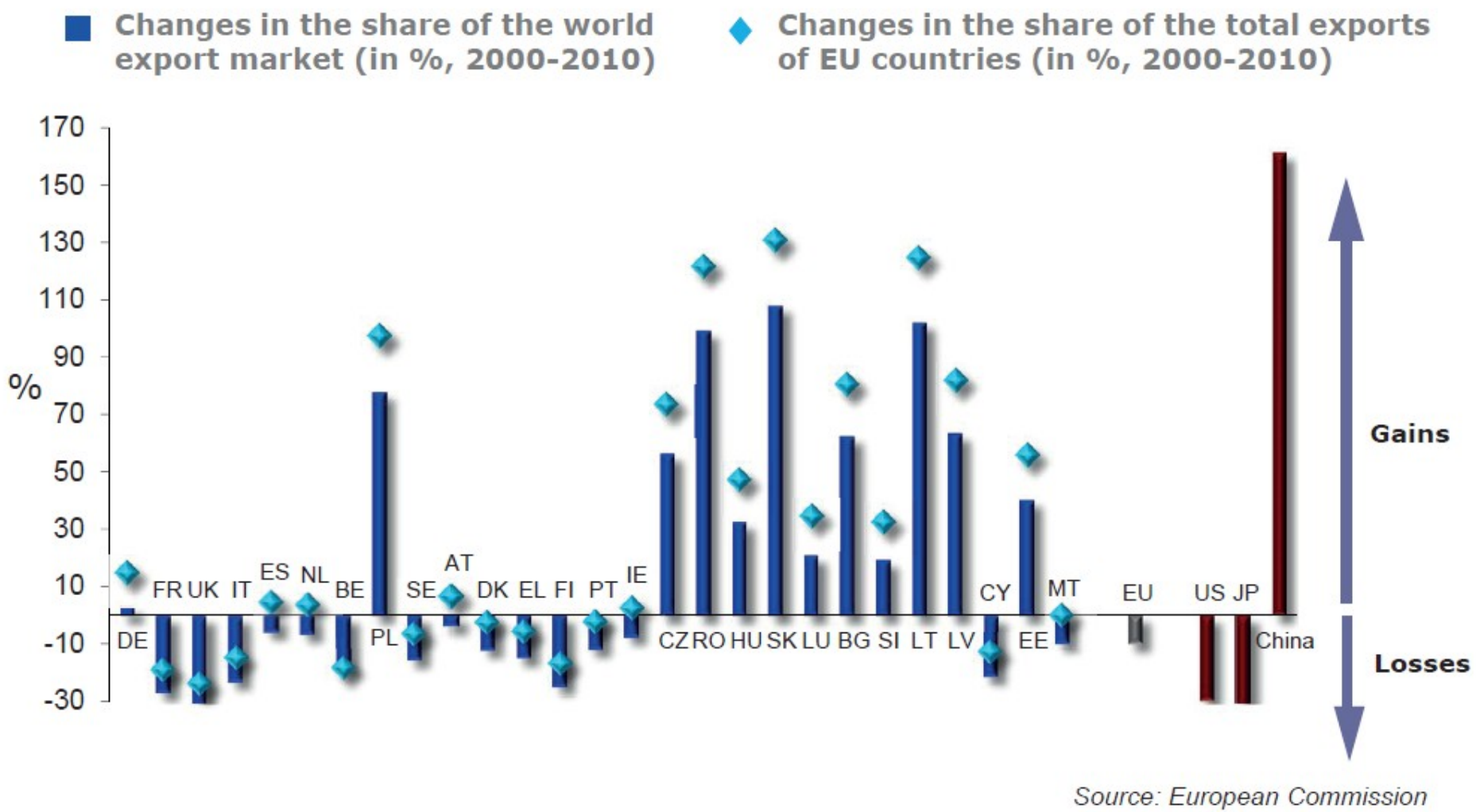

Source: European Commission

R&D intensity

(2020, R&D expenditure as % of GDP)

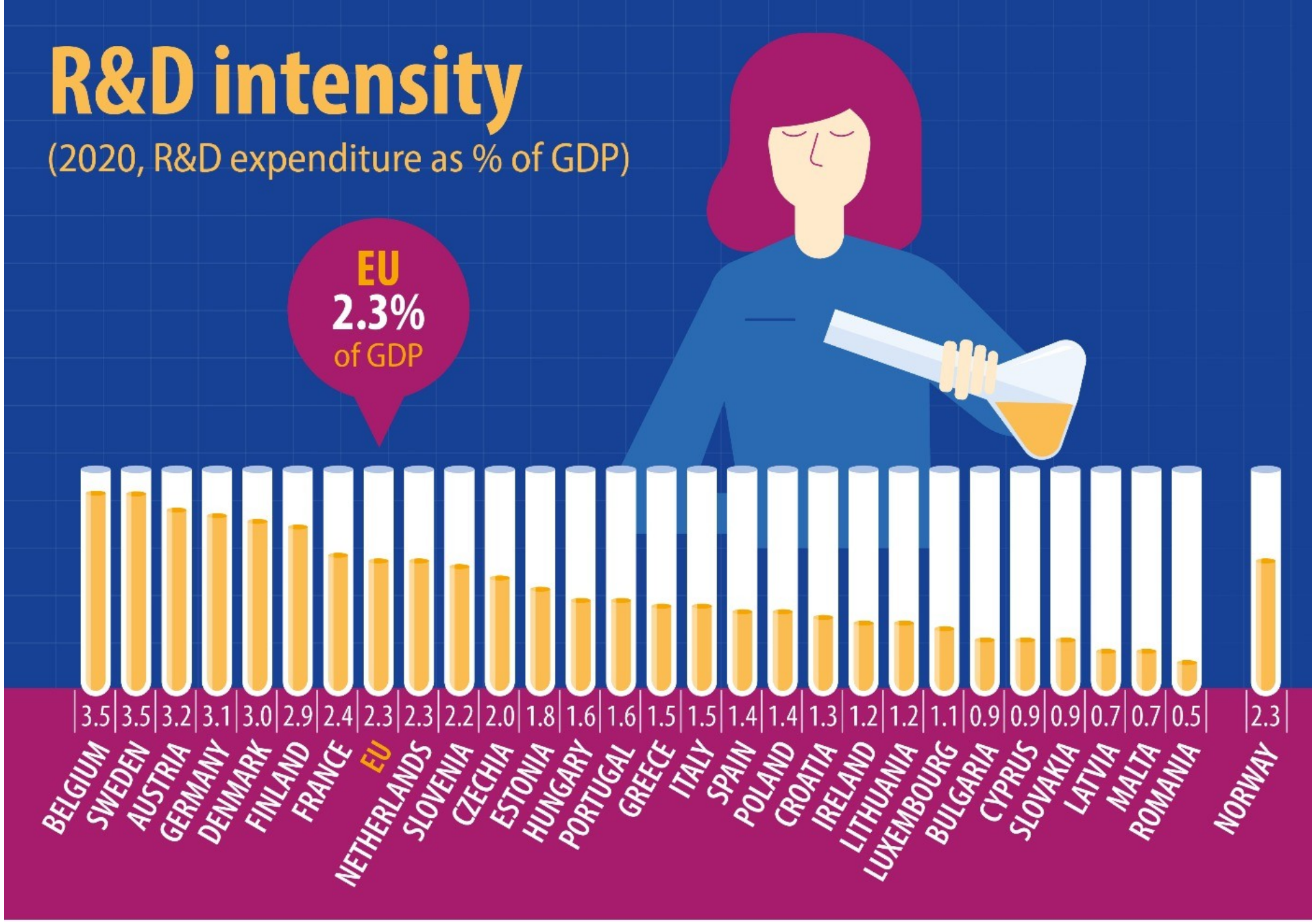

ec.europa.eu/**eurostat**

Figure 1: Annual Growth in R&D Expenditures Since 1995

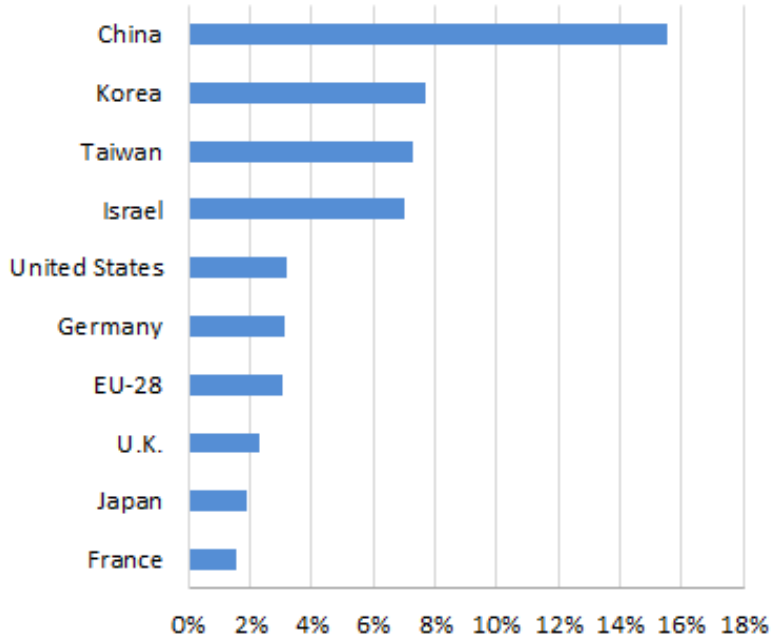

Including public and private sources. Analysis based on OECD S&T Indicators data, October 2020. | AAAS

Figure 2: World R&D by Country / Region

(millions of constant dollars adjusted for purchasing power parity)

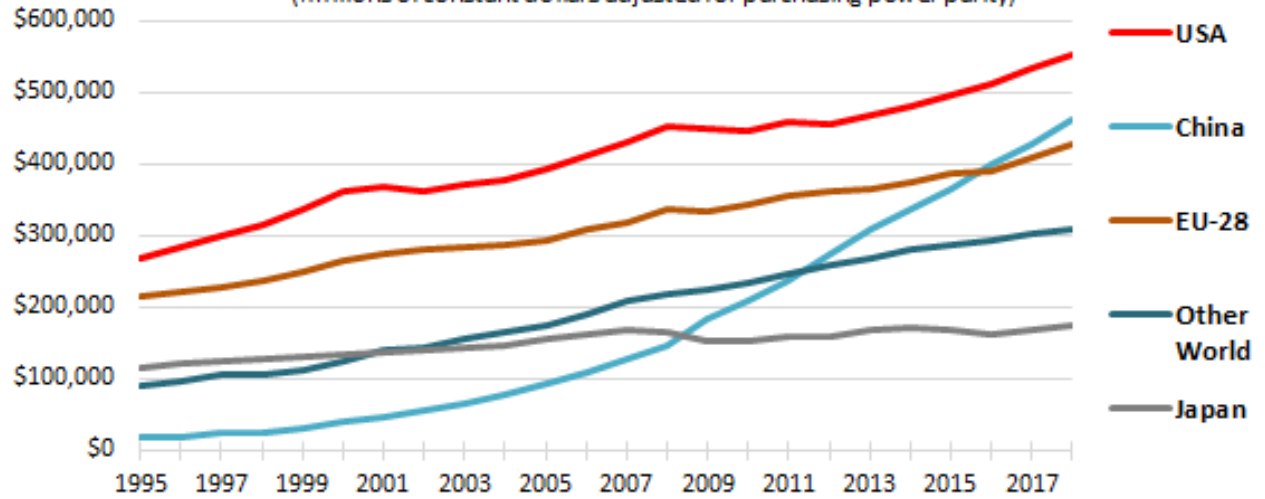

Includes public and private sources. OECD Main S&T Indicators, October 2020 | AAAS

Figure 3: National R&D Intensity

Gross R&D as a percent of GDP

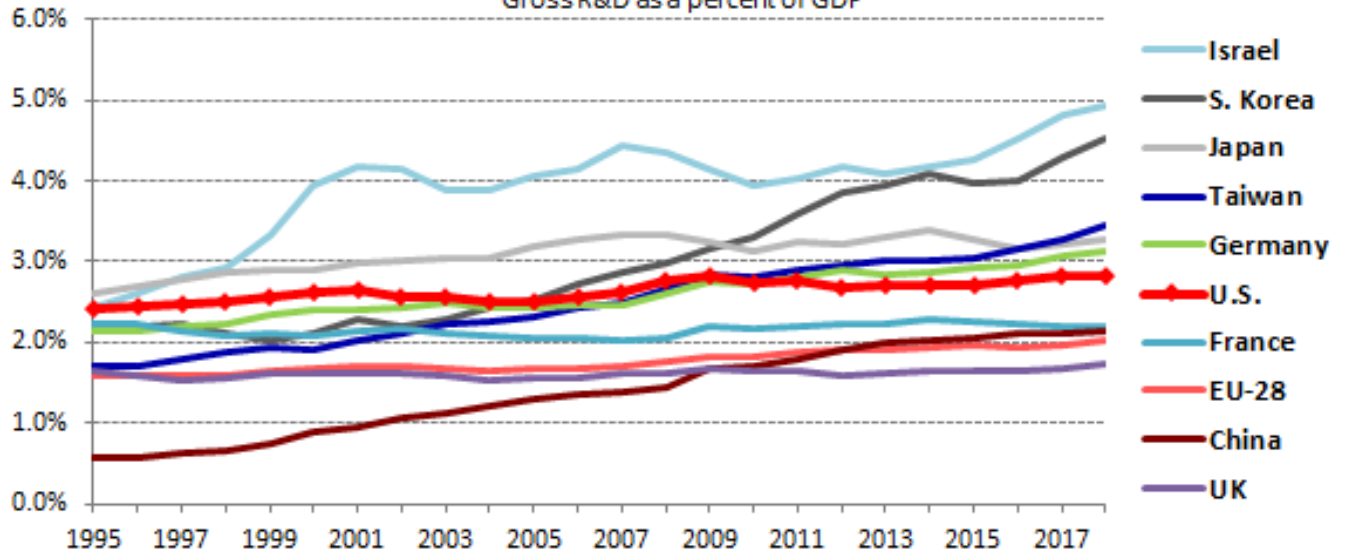

Source: OECD, Main Science and Technology Indicators, October 2020. © 2020 AAAS

Lisbon Agenda

- Lisbon European Council **2000**: new **strategic goal** till **2010** – to become the **most competitive** and dynamic **knowledge-based** economy in the world capable of **sustainable** economic **growth** with **more and better jobs** and greater **social cohesion**;
- Strategy **aimed to**:
  - transition to a knowledge-based economy by better **policies** for the **information society** and **R&D**;
  - **structural reform** for **competitiveness** and innovation and by completing the **internal market**;
  - **modernize** the European **social model**, **investing** in **people** and **combating social exclusion**;
- **All-embracing** - result of **bargaining process** + **disagreement** how economic performance should be improved;
- **Open method of coordination**:
  - **Council** agreeing **guidelines** that contains **targets** and **recommendations** which are adopted at the discretion of **member states** (**intergovernmental** process);
  - policy operates **via reports** – containing the policy, objectives and **progress**;
  - **„enforcement“** is **by recommendation**, peer pressure and **benchmarking**;
  - **no penalties** – government implement policies in line with their **own priorities**;

Europe 2020 - A Strategy for Smart, Sustainable, and Inclusive Growth

- Launched in **2010** as a **10-year** strategy for EU **economic growth**;
- Three key **priorities**: **Smart** growth, **Sustainable** growth, and **Inclusive** growth;
- Five headline **targets**: **Employment**, R&D/**Innovation**, **Climate**/Energy, **Education**, and Social **Inclusion**;
- Flagship **initiatives**: Innovation Union, Youth on the Move, A Digital Agenda for Europe, Resource-efficient Europe, An Industrial Policy for the Globalization Era, An Agenda for New Skills and Jobs, and European Platform against Poverty…

Ongoing Challenges in Achieving Europe 2020 Targets

- **Employment**:
  - Target: **75% employment** rate for ages 20-64
  - Challenge: Persistent unemployment, especially among **youth** and **long-term unemployed**
  - Solutions: Upskilling and reskilling initiatives, promoting entrepreneurship, and supporting job creation in emerging sectors
- **R&D/Innovation**:
  - Target: **3%** of EU GDP invested in R&D
  - Challenge: Insufficient investment in R&D, hindering innovation and competitiveness
  - Solutions: Encourage public-private partnerships, incentivize R&D investments, and foster knowledge-sharing and collaboration
- **Social Inclusion**:
  - Target: Lift at least **20 million people** out of the risk of **poverty** and social exclusion
  - Challenge: High poverty rates and growing income inequality
  - Solutions: Strengthen social protection systems, improve access to quality education and healthcare, and promote inclusive labor markets

EU Competitiveness in 2021 - Achievements and Ongoing Efforts:

- Overall **progress** towards Europe 2020 targets, but some areas **still lagging** behind;
- Significant **improvements** in renewable **energy**, **greenhouse** gas **emissions** reduction, and **tertiary education** attainment;
- Ongoing **challenges** in **employment**, **R&D** investment, and **poverty** reduction;
- **Recent efforts** include the European **Green Deal**, **Digital Europe** Programme, and the **NextGenerationEU** recovery plan
- Focus on strengthening the **Single Market**, **digital transformation**, and sustainable and **inclusive growth** for future competitiveness

EU's Response to Contemporary Challenges

1. **European Green Deal**:
   - Aims to make Europe the first **climate-neutral** continent by **2050;**
   - Focuses on clean energy, circular economy, biodiversity preservation, and sustainable agriculture;
   - Addresses ongoing challenges in climate/energy targets while fostering new economic opportunities;
2. **Digital Europe** Programme:
   - Addresses digital transformation and **skill gaps**;
   - Promotes the development and deployment of digital technologies, such as **AI** and **cybersecurity**;
   - Enhances digital skills and **digital public services** across the EU;
3. **NextGenerationEU**:
   - €750 billion **recovery plan** to support **post-pandemic** recovery and resilience;
   - Prioritizes investments in green and **digital transitions**, **job creation**, and **social cohesion**;
   - Encourages EU-wide **collaboration** and innovation to boost competitiveness and address ongoing challenges in the European economy.

EU vs. China competition

- Increasing **competition** with China has led to changes in the German and subsequently the European power bloc and thus to **new attitudes** towards EU-China;
- China's traditional role as an economic and cooperation **partner**, it is now also seen as an '*economic **competitor** in the pursuit of **technological leadership** and a **systemic rival** promoting **alternative** models of **governance***';
- Change was mainly driven by the **Made in China 2025** plan which granted Chinese **high-tech** companies extensive **state support**; accompanied by security concerns. In Germany, the so called '**KUKA moment**'…
- Federation of **German Industries** (**BDI**) and **BusinessEurope** - that had supported the **neoliberal-oriented** project of European integration began to advocate for more **state-intervention** and protectionism;
- **Industrial Strategy 2030 (Germany)**- „open strategic autonomy" vis-à-vis China and the USA; assertive against 'unfair and abusive practices';
- **Merkel** government to conclude the - **Comprehensive Agreement on Investment** (CAI) - March **2021** with the EU sanctions against Chinese politicians and institutions (Xinjiang - Uyghurs) ratification of the CAI was **stopped** by the EP in 2021;
- New **alliance** of „**human rights** and defenders and the transatlantic **business** bloc" –> „**pragmatic**" approach by promoting European business interests in China while pushing defensive measures in trade and investment…

European reaction – change of paradigm?

- **Siemens Alstom** merger blocked by the EC in **2019**… - **dominance** of a firm must be **considered in global terms** and no longer exclusively within the EU market (Chinese CRRC);
- **International Procurement Instrument** (IPI) (part of new EU Industrial Strategy in 2020): **correcting** competitive **advantages** of **state-supported companies** from **third countries** in the award of public contracts in the EU.
  - If there is no **reciprocal** agreement with a third country in place or if EU firms have **unequal access** to third country procurement markets, the IPI will apply, including the possibility of imposing price **surcharges** and point deductions for bids;
- EU has implemented cross-country '**Important Projects of Common European Interests**' (IPCEI) in strategically defined industrial policy fields where market-driven innovations of local companies and '**European champions**' are lacking vis-à-vis Chinese and American competitors
  - states are allowed to subsidize selected joint **projects** of **several companies** if considered to be of **common** European **interest**;
  - 6.1 billion Euro has been granted to promote the **Battery** IPCEI alone. Besides battery production, IPCEIs exist in areas such as **microelectronics**, **cloud** infrastructure, and **hydrogen**;
- In 2021 the European Commission initiated the **Foreign Subsidies Regulation** (FSR) to review subsidies from third countries to companies operating in the EU – passed 2022;
- **Carbon Border Adjustment Mechanism**, which aims at imposing custom **duties** on **imported carbon-intensive** products such as steel and aluminium;
- proposal for a **Supply Chain Act** at the EU-level obliges both European companies and non-EU supply firms with a significant turnover to comply with **environmental** and **labor standards** in their value **chains**;
- **Forces** still committed to the ***neoliberal*** project: Directorate-General Competition, parts of the ECom, economic policy think tanks, parts of the conservative and liberal parties in the EP and those member state governments that want to reform competition Regulation;
  - vs.
- „strategic **authonomy** and **competitiveness**" parts of the EC, and parts of the European People's Party; pushed by the German BDI and the Merkel government with its '(National) Industrial Strategy 2030; supported by Southern European member states, socialist and left-wing parties in the EP and trade unions;